

ПРЕДГОВОР

Съдът на ЕС играе съществена роля при изграждането и утвърждаването на общностния правен ред. Неговата основна задача е свързана с осигуряване на законността при прилагането и тълкуването на правото на ЕС. Това той прави чрез изрично предвидени в Договорите производства. Една част от тях попадат в рамките на класическото правораздаване и чрез тях съдът контролира изпълнението на задълженията на държавите-членки и на общностните институции, органи, служби и агенции. На Съда на ЕС са възложени и някои безспорни производства като производството за преюдициални заключения и производството за преценка на съвместимостта на проекти на международни споразумения с Договорите, в рамките на които той развива впечатляваща юриспруденция, която изиграва съществена роля за развитието на Европейските общности и Европейския съюз като автономни и оригинални наднационални обединения.

Всички тези производства са разгледани в първата глава от настоящата работа. В този смисъл тази глава се явява като подготвителна за изследването на актовете на Съда на ЕС, техния режим и правни последици. Тя обаче е необходима, тъй като различните съдебни производства разкриват определени специфики, които от своя страна дават отражение върху постановените актове.

Бидейки класически съдебен орган, Съдът на ЕС говори единствено чрез своите актове. Това предполага да бъде отделено внимание на правния режим на постановяваните от него актове. На това е посветена втората глава от тази книга. В нея се разглеждат въпросите, свързани с видовете актове на Съда на ЕС, тяхното постановяване, структура и реквизити. Специално внимание е отделено на изискванията относно публикуването им, както и на специфичния езиков режим, на който те са подложени с оглед на създаването и развитието на ЕС като мултилингвистично обединение. Подробно са изследвани въпросите, свързани със защитата срещу незаконосъобразните съдебни актове. Накрая на тази глава е разгледана фигурата на генералния адвокат през призмата на постановяването от него мотивирано заключение. Този специфичен акт е съпоставен с актовете на Съда, като е направен опит да се очертае въздействието, което той поражда върху съдебното решение.

Третата глава е посветена на въпроса дали практиката на Съда на ЕС представлява източник на право. Изхожда се от класическо за българската обща теория на правото разбиране за източника на право като юридически факт, който поражда, изменя или

прекръпява действието на правни норми. С оглед на нормотворческата функция на Съда на ЕС са анализирани и основните характеристики на английския обвързващ прецедент. Защитена е тезата, че тъй като няма основание решенията на Съда на ЕС да се считат за обвързващи прецеденти, само онези негови актове, които пораждат, изменят или прекръпяват действието на правни норми, представляват източник на право. Изложението е илюстрирано с примери от практиката на Съда на ЕС.

Актовете на Съда на ЕС, които представляват източник на право, са включени в йерархията на източниците на правото на ЕС. При тяхната класификация е приложено не класическото разделение на източниците на правото на ЕС на писани и неписани, а единна система на източниците, организирана според тяхната юридическа сила.

В четвъртата глава са разгледани правните последици на актовете на Съда на ЕС. Изследван е въпросът доколко институтът на силата на пресъдено нещо е приложим по отношение на актовете на Съда на ЕС и е направена преценка дали Съдът, Общият съд и специализираните съдилища са обвързани от своите собствени актове, а за Общия съд и Съда на публичната служба – и от актовете на горестоящата юрисдикция. Следващите раздели са посветени на действието по отношение на лицата и действието във времето на съдебните актове в различните производства, които са възложени на Съда на ЕС. Последният раздел изследва изпълнителната сила на съдебните решения.

Всяка работа върху Съда на ЕС е свързана с анализ на относимата към отделните въпроси на европейското процесуално право съдебна практика. Този подход е използван и от мен, като са обсъдени или цитирани 429 акта на Съда, Общия съд и Съда на публичната служба, които са дадени в приложение в хронологичен и азбучен ред.

Цитирам относимата съдебна практика според публикуваните на Интернет-страницата на Съда на ЕС текстове. Решенията, които са постановени след 2007 г., и 57-те решения в раздела относно историческата съдебна практика на български език, съм използвал както са публикувани, без каквато и да било редакционна намеса. Останалите съдебни актове са цитирани в текста с мой превод.

Цитатите в текста на съчиненията на европейската доктрина са в мой превод. За избягване на каквото и да било недоразумение, цитирам в бележка под линия и оригиналния текст.

Накрая на тези няколко встъпителни думи, очертаващи хода на изследването, бих искал да направя някои терминологични бележки. Често в изложението се използва прилагателното „общностен“. Формално погледнато, общностното право към настоящия момент следва да бъде ограничено единствено до Европейската общност за атомна енергия и актовете по прилагането на договора, с който тя е създадена. След влизането в сила на Договора от Лисабон, Европейската общност беше прекратена и заместена от Европейския съюз в качеството му на неин универсален правоприемник. Поради това, отново формално-технически, понятието „общностен“ би следвало да бъде извадено от употреба, що се отнася до правото на ЕС.

Струва ми се обаче, че подобно разбиране ще бъде погрешно. Прилагателното „общностен“ изразява по най-добрия начин онези цели, които бащите-основатели на интеграционния процес са преследвали с европейското обединение. Поради това то следва да бъде запазено. Запазил съм го и аз в текста, като използвам „общностни разпоредби“, „общностно право“, „общностен съд“ като синоними на „разпоредби от правото на ЕС“, „право на ЕС“, „съдилищата на ЕС“.

Използвам „Съд на ЕС“ в смисъла, който му даде новата редакция на чл. 19 ДФЕС. С него означавам институцията или съвкупността от наднационалните съдилища. Конкретните органи, които са част от Съда на ЕС, наричам според възприетото в българската редакция на Договорите „Съд“, „Общ съд“ и „Съд на публичната служба“. Когато в изложението се използва „Съд“, изписано с главна буква, това означава единствено най-висшата общностна юрисдикция.

Надявам се, че осветляването на някои от проблемите, свързани с актовете на Съда на ЕС, ще бъде от полза на всички, които се занимават с правото на Европейския съюз.